

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNDE AĞIZ SAĞLIĞI ÇALIŞMASI VE DİŞ HEKİMLİĞİ EĞİTİMİNİN AĞIZ SAĞLIĞINA ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI *

Yrd. Doç. Dr. A. Berhan YILMAZ**

Yrd. Doç. Dr. Nuran YANIKOĞLU***

Yrd. Doç. Dr. Gözlem CEYLAN***

Arş. Gör. Dt. Murat AKGÜL****

INVESTIGATION OF THE ORAL HYGIENE INDEXS OF THE STUDENTS OF THE DENTAL FACULTY OF THE ATATÜRK UNIVERSITY AND THE EFFECT OF DENTAL EDUCATION ON ORAL HYGIENE

SUMMARY

In this study ,various dental indexes were examined in each class of the students of the dental faculty of the Atatürk University. According to the results of this study,there was a significant difference between the first class and fifth class. It has been determined that the more the education level the more the oral hygiene. Also it has been determined that the oral hygiene indexes in women were higher than in man.

Key Words: Debris index, Calculus index, Gingival index ,DMF index

ÖZET

Atatürk Üniversitesi diş hekimliği fakültesi öğrencilerinde yapılan araştırmada ayrı ayrı her sınıfla çeşitli ağız sağlığı indeksleri uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, son sınıfa doğru gidildikçe ağız bakımının daha düzenli hale geldiği ve son sınıf ile birinci sınıf karşılaştırıldığında ağız bakımı indeksleri arasında çok önemli farklılıklar olduğu görülmüştür. Ayrıca bayanların ağız bakım indekslerinin erkeklerden daha iyi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Debris indeks, Calculus indeks, Gingival indeks, DMF indeksi

GİRİŞ

Ülkemizde diş hekimliği hizmetlerinin yeterince yaygın olmadığı ve halkımızın da ağız-diş sağlığı yönünden fazlaca eğitilemediği bir gerçektir. Günümüzde koruyucu hekimliğin ve ağız-diş sağlığına dikkat edilmesi hususunda insanları motive etmenin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durumdan yola çıkarak diş hekimliği fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin ağız sağlığına verdikleri önemi ve diş hekimliği eğitiminin ağız sağlığı üzerindeki etkisini tespit etmeye çalıştık.

Yapılan çeşitli araştırmalarda eğitimin ağız sağlığını motive edici bir etken olduğu tespit edilmiştir. ⁷ Bu çalışmada bizim amacımız,ilerde ağız-diş sağlığı motivasyonunu halka verecek olan diş hekimleri adaylarının kendi eğitimlerinden ne derece faydalandıklarını tespit etmektir. Bu sebeple fakültemizde 1. sınıftan 5. sınıfa kadar öğrenim gören bütün öğrencilerin tek tek GI (Gingival İndeks),CI (Calculus İndeks),DI (Debris İndeks),OHI (Oral Hijyen İndeks) indeksleri ve diş fırçalama alışkanlıkları araştırıl-

mış, DMF-T indeksi tespit edilmiştir. DMF-T indeksi incelenirken DMF-T değerinden daha çok bizi ilgilendiren, DMF indeksini oluşturan dolgu, çürük, eksik diş oranları ve bu oranların eğitim ile ilişkisidir. Bütün bunlar incelenerek diş hekimliği eğitiminin öğrencileri nasıl etkilediği araştırılmıştır.

MATERYAL VE METOD

Araştırmamız Atatürk üniversitesi diş hekimliği fakültesi öğrencileri üzerinde yapıldı. Araştırmamıza 1., 2., 3., 4. ve 5. sınıf öğrencilerinden 77 kız ve 127 erkek olmak üzere toplam 204 öğrenci dahil edilmiştir. Öğrencilerin ağız sağlığını tespit etmek için her bir öğrenciye şu indeksler uygulanmıştır:

- Silnes-Löe'nün Gingival indeksi "GI"
- Green-Vermillon'un Calculus indeksi "CI"
- Green-Vermillon'un Debris indeksi "DI"
- Calculus ve debris indekslerinin bir kombinasyonu olan Oral Hijyen indeksi "OHI" ⁶
- DMF-T indeksi ²

* II. Ulusal Koruyucu Diş Hekimliği Kongresinde Tebliğ Edilmiştir (11-14 Mart 1997) Erzurum.

** Atatürk Üniv. Diş Hek. Fak. Oral Diağnoz ve Radyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

*** Atatürk Üniv. Diş Hek. Fak. Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

**** Atatürk Üniv. Diş Hek. Fak. Oral Diağnoz ve Radyoloji Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

Ayrıca yine her öğrencinin düzenli diş fırçalama alışkanlığı olup olmadığı tespit edilmiştir. DMF-T indeksi ele alınırken indeks içerisinde yer alan dolgu ve çürük yüzdelilerinin eğitim ile birlikte artışı ve azalışı değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Araştırmamızda sınıflara ve cinsiyete göre tespit edilen DI, CI, OHI ve DMF indeksleri sonuçları Tablo I'de verilmiştir.

DMF indeksinin sonuçları ve bu indeksi oluşturan dolgu, çürük ve eksik dişlerin sınıflara ve cinsiyete göre oranları Tablo II'de sunulmuştur.

Düzenli ve bilinçli diş fırçalama oranlarının sınıflara ve cinsiyete göre dağılımı Tablo III'de verilmiştir.

Yapılan bağımsızlık testinde sınıf sayısı arttıkça dolgu oranında bir artma, çürük oranında ise bir azalma olduğunu görülmüştür ($P < 0.001$).

Tablo II. DMF indeksini oluşturan dolgu, eksik ve çürüğün sınıflara göre % dağılım tablosu

		1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4. Sınıf	5.Sınıf
Kız Öğrenciler	Sayı	18	20	16	14	9
	Dolgu	31 % 32	49 % 49	38 % 38	32 % 56	26 % 70
	Çürük	96 % 57	38 % 38	15 % 23	15 % 26	5 % 14
	Eksik	11 % 11	12 % 12	12 % 18	10 % 8	6 % 16
	DMF	3,44	4,95	4,06	4,07	4,11
Erkek Öğrenciler	Sayı	22	35	29	28	21
	Dolgu	21 % 23	64 % 44	62 % 60	48 % 57	70 % 67
	Çürük	60 % 64	61 % 43	30 % 29	21 % 27	23 % 22
	Eksik	12 % 13	19 % 13	12 % 11	14 % 16	11 % 11
	DMF	4,23	4,17	3,88	4,23	4,95
Genel Toplam	Sayı	40	55	45	34	30
	Dolgu	52 % 27	113 % 46	100 % 59	80 % 56	96 % 68
	Çürük	116 % 60	101 % 41	45 % 27	38 % 27	28 % 20
	Eksik	23 % 12	31 % 13	24 % 14	24 % 17	17 % 12
	DMF	4,83	4,56	3,82	4,16	4,53

Tablo I. Diş hekimliği öğrencilerinde ağız bakım indeksleri tablosu

		DI	CI	OHI	GI
1.Sınıf	Kız	0,96	1,10	2,06	0,29
	Erkek	1,20	1,26	2,46	0,31
	Toplam	1,08	1,18	2,26	0,30
2.Sınıf	Kız	0,84	0,90	1,74	0,26
	Erkek	0,98	1,16	2,14	0,30
	Toplam	0,91	1,03	1,94	0,28
3.Sınıf	Kız	0,60	0,66	1,26	0,18
	Erkek	0,70	0,82	1,52	0,22
	Toplam	0,65	0,74	1,39	0,20
4.Sınıf	Kız	0,40	0,42	0,82	0,14
	Erkek	0,58	0,60	1,18	0,16
	Toplam	0,49	0,51	1,00	0,15
5.Sınıf	Kız	0,36	0,40	0,76	0,08
	Erkek	0,56	0,50	1,06	0,10
	Toplam	0,41	0,45	0,86	0,09
Genel	Kız	0,63	0,69	1,32	0,19
	Erkek	0,80	0,86	1,66	0,22
	Toplam	0,71	0,78	1,49	0,20

Tablo III. Düzenli diş fırçalama oranları

	Kız	Erkek	Toplam
1.Sınıf	59	49	54
2.Sınıf	75	65	70
3.Sınıf	89	83	86
4.Sınıf	94	90	92
5.Sınıf	94	94	95

TARTIŞMA

Yüksek okul öğrencileri üzerinde şimdiye kadar birçok ağız sağlığı araştırması yapılmıştır. Bu araştırmalarda çeşitli ağız-diş hastalıklarının oranları ortaya konulmuş ve tedavi gereksinimleri tespit edilmiştir.^{4,5}

Bizim çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar incelendiğinde diş hekimliği eğitiminin, bu eğitimi alan kişilerin ağız diş sağlığını önemli ölçüde etkilediği görülmüştür. Araştırmamızda son sınıf öğrencilerinden elde ettiğimiz bütün indeksler, diğer üniversite öğrenimi gören öğrencilerle yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlardan daha düşük çıkmıştır. 1. sınıf öğrencilerinde tespit edilen DI ve CI sonuçlarının kombinasyonu olan OHI indeksi 2.26 olarak bulunmuş iken bu indeks değeri 5. sınıf öğrencilerinde 0.86'ya düşmüştür. Yine aynı şekilde 1. sınıf öğrencilerinde 0.30 olan GI değeri 5. sınıf öğrencilerinde 0.09'a düşmüştür.

DMF indeksi değerleri sınıflar arası incelemede pek önemli bir farklılık arzetmemektedir. Bu durum normal karşılanmıştır. Bu indekste önemli olan değer değişimi dolgu diş sayısındaki artma ile çürük diş sayısındaki azalmadır. 1. sınıf öğrencilerinde dolgu dişler DMF değerinin % 27'sini oluştururken, bu değeri 5. sınıf öğrencilerinde % 68'dir. Çürük diş oranı ise % 60'dan % 20'ye kadar düşmüştür. Oranların bu şekilde değişimi ağız sağlığında meydana gelen olumlu gelişmeyi bize göstermektedir.

Bu bulgular ışığında üniversite öğrencilerinde yapılan diğer araştırmalar incelendiği zaman, Çebi ve arkadaşları¹ diş hekimliği ve eczacılık fakülteleri arasında yaptıkları bir çalışmada şu bulguları elde ettikleri görülmüştür. Diş hekimliği fakültesi öğrencilerinde DI değeri 1. sınıf öğrencilerinde 1.09, 5. sınıf öğrencilerinde 0.62, CI değeri ise 1. sınıf öğrencilerinde 1.23, 5. sınıf öğrencilerinde 0.49'dur. Bu değerler aynı araştırmada tespit edilen Eczacılık fakülteleri öğrencilerinin DI ve CI değerlerinden düşüktür.

Resmor⁵ Marmara Üniversitesi öğrencilerinde yaptığı bir çalışmada GI değerini 0.13, CI değerini 0.56, DI değerini ise 0.70 olarak tespit etmiştir. Bu değerler incelendiğinde hem bizim hem de Çebi ve arkadaşlarının¹ tespit ettiği diş hekimliği fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin ağız bakım indekslerinden daha yüksek değerleri içerdiği görülmektedir.

Yılmaz⁷ yaptığı bir çalışmada, GI değerinin eğitim ile beraber azaldığını tespit etmiştir. Yine aynı araştırmasında dolgu diş oranının eğitim yükseldikçe arttığı, çürük diş oranının ise azaldığını belirtmiştir. Bu araştırmaya göre düşük eğitim seviyesinde % 18 olan dolgu diş oranı yüksek öğrenim görenlerin seviyesinde % 42'ye yükselmiş, % 35 olan çürük diş oranı ise % 27'ye düşmüştür.

Bizim araştırmamızda elde ettiğimiz tespitler Yılmaz'ın araştırmasına göre ele alındığı zaman, son sınıfta dolgu diş oranı % 68'e

yükselmiş, çürük diş oranı % 20'ye düşmüştür. Bu değerler Yılmaz'ın araştırmasındaki yüksek eğitim almış olanların değerinden daha iyidir.

Orbak⁴ Erzurum ve İstanbul üniversitelerinde yaptığı bir çalışmada, Erzurumdaki diş hekimliği fakültesi öğrencilerinde ortalama GI değerini 0.19, İstanbuldaki fakültelerde ise 0.28 olarak tespit etmiştir. Ayrıca bu araştırmada Diş hekimliği fakültelerindeki DMF indeksi sonuçlarına göre dolgu diş oranının diğer fakülte öğrencilerine göre daha yüksek, çürük diş oranının ise daha düşük olduğu görülmüştür.

Çebi ve Orbak'ın^{1,4} araştırmalarında yine diş hekimliği fakülteleri öğrencilerinde fırçalama alışkanlıklarının daha düzenli, fırçalama tekniğinin daha doğru olduğu tespit edilmiştir. Bizim araştırmamızda da sınıf yükseldikçe fırçalama alışkanlıklarının daha doğru ve düzenli olduğu görüldü.

Danimarka'da diş hekimleri öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada sınıf sayısı arttıkça ağız bakımının olumlu yolda düzeltiliği gözlenmiştir.³

Bu konuda gerek bizim gerekse diğer araştırmacıların yaptıkları çalışmalarda,^{1,4,5} diş hekimliği eğitimi alan öğrencilerin bu eğitimden olumlu bir şekilde yararlandıkları görülmüştür. İlerde halkımıza da bu motivasyonu verecekleri düşünülrse bu durumun çok olumlu olduğu açık bir gerçektir.

SONUÇ

Halkı ağız sağlığı yönünden bilinçlendirecek olan diş hekimi adaylarının mesleklerini icra etmeye hak kazanmaya yaklaştıkça, kendi ağız sağlıklarını da düzelttikleri ve istenilen düzeyde bir ağız hijyenine sahip oldukları tespit edildi.

Bilhassa 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ağız sağlığı indeks değerlerinin çok düşük çıkması sevindirici bir olaydır. Diş fırçalamanın çok doğru ve düzenli bir şekilde yapılıyor olması önemlidir. Ayrıca dolgu oranlarının çürük oranını çok çok aşması ve ağızda çürük bulunan öğrencilerin sayısının azalması bu eğitimin ilerde bütün topluma yansıyacak bir faydası olduğunu bize gösterir.

KAYNAKLAR

1-Çebi S,Dayangaç B,Demiröz T. Diş hekimliği eğitiminin diş sağlığına etkisi. Hacettepe Diş Hek Fak Derg 1978;2(2):211-22.

2-Koray F. Diş Çürükleri. İstanbul, 1981:113-14.

3-Lang NP,Cumming BR,Loe HD. Oral hygiene and gingival health in Danish dental students and faculty. Community Dent. Oral Epidemiol 1977;5:237.

4-Orbak R. Erzurum ve İstanbul illeri yüksek okul öğrencilerinde ağız diş sağlığı ile ilgili epidemiyolojik araştırmalar ve iki bölgenin karşılaştırılması. Doktora tezi. İstanbul, 1993:118-19.

5-Resmor A. Marmara üniversitesi öğrencilerinde DMF ve DMF-S araştırılması. Doktora tezi. İstanbul, 1985:61-2.

6-Sandallı P. Periodontoloji. Erler Matbaası. İstanbul, 1981:87-90.

7-Yılmaz AB. DMF indeksinin klinik ve radyolojik olarak incelenmesi. Doktora tezi. Erzurum, 1993:89-90.